

N° 38.

Pirmdeenā 22. September (4. Oktbr.)

1869.

M a h d i t a j s.

Cekschemmes sinnaš. No Rihgas: Wijs. gubernators isreisjojis. — Zahna draudsei pehrminderi. No Jelgawas: Latw. draugu beedriba. No Pechterburgas: pahr Keiseru Krimmā, — usdewu billetehm tirgus trīht.

Mrisemmes sinnaš. No Wahjsemmes: Bruhšān larrā-wibri riht. No Schweizijas: meera draugu kongresse. No Englandes: Ibrusemmes fattoti, — pahwesta atbilde Presbiterišču mahz. No Turku walsteš: sultans un wize-kehnisch.

Zittas jaunās sinnaš. No Rihgas: jaunš fabrikis. No Raunas draudses: jaunš mahzitijs eewests. No Bauktas puffes: Deewa swehtis gabs.

Jaunatašs sinnaš.

Kabbs wahrs par mannu reisošanū Helwezijā, waffarā 1869. Carlieb Helwig Merkel, jeb Widlemu. břihwilaischanas sw. 26. Merz. 1869. Sinna un pateiziba no A. Scherberg. Sinna. Par sinnu. Grabmatu sinnaš. Andeles sinnaš.

Peeliktumā. Eschiganš. Noflehpumu pilna faste. Merinos. Kā reiņ weenam spēlelajam atbilde. Kā Kihneiš par Londones pilsehtu spreesch. Besluddināšchana.

Cekschemmes sinnaš.

No Rihgas. Wijssemmes gubernators 14tā September ir isreisjojis Wijssemmes guberniju pahr-raudsiht un pa to laiku, kamehr mahjā nebuhš, gubernijas pahrwaldišchana paleet wize-gubernatora rohlā.

No Rihgas. Pehz teem 1832trā gaddā wiff-augstali apstipriateem basnizas liktumeem preesch Luttera draudsehm Kreewu walste, katrai draudsei iswehlejami basnizas pehrminderi, kas lai buhtu mahzitateem par palihgeem pee draudses kohpšchanaš. Schahda eetaišschana, sinnaš, gauschi labba, jo wai tad mahzitate azzis warr wiffur sneegt un wiffu pilnigi redseht kas plaschā draudse noteel? Tadeht tee paschi peeminneti liktumi arr nofalla, kas pehrminderu darrischanas un draudses, kur tahda eetaišschana jau fenn pastahw, to lab-

bumu deesgan atsinnuschas. Tikai pee mums Rihgā pee wiffahm draudsehm tahda eetaišschana lihds schim truhka, lai gan draudses irr leelas un isklihduschas dšihwo weena zaur ohtru. Tadeht jau fenn Zahna basnizas wezzalajs mahzitijs Weyrich eesahka us to darbotes, arri Zahna draudsei tahdus kohpejus un mahzitateju palihgus sagahdaht. Basnizas waldišchana to břihwibu patahwa un mahzitateji — lai gan ne bes ruhpehm un publika — 27 gohdigus wihrus sadabbuja kohpā, kas scho gruhthu ammatu usnehmahš. Schee jaunee pehrminderi 31mā August deenā tikka draudsei preeschā stahditi, eeswehtiti un sawā ammatā eewesti. Lai nu Deews wixneem palihds sawu peenahstamu isdarriht! Wet mehs atsihtam, ka teem gruhthi buhs sawu ammatu pilnigi isdarriht, kamehr zittas pilsehtas draudses arri pehrminderus ne-eezels. Weentahrt tē jau gruhthi apsinnaht wiffus, kas pee tahs woi tahs draudses peederd uu ohtrahrt: tahds, kam kohpeju pamahzischana woi pahrrahschana nepatihht, ittin driht warr aiseet us zittu draudsi. Tadeht gauschi wehlejams, ka arri tahs zittas schejenes lutteriškas draudses few pehrminderus jeb draudses-kohpejus eezeltu.

No Jelgawas. 10tā September deenā tē Kursemmes museiima nammā sawu gadda-fanahschanu noturreja Latweeschu draugu beedriba, kas publejahš pahr Latweeschu tautas appaigmošchānū zaur raksteem.

No Pechterburgas. No Krimmas tē tahda sinna, ka dascheem teem lungeem, kas Keiseram lihds, Krimmas drubšis uskrittis un ar to apširguschi paschi dokteri Hartmann un Karell un tas general-adjutants Poffiet. Keisers pats effoht pilnigi weffels un doh-

majoht 22trâ Septbr. fahlt atpaffat reifoht, tâ, ka 30tâ Septbr. tad pahreiofchoht mahjâ Pehterburgâ.

— Jau pa fahdahm deenahm të muhju behrjê ispandufchê tahda walloda, ka Prufschu waldischana arri par 100 millioneem dahlderu isdohfchoht tahdas usderu biffetes, kâ pee mums irr Kreewu semmê. Bet schejenes awises falka, ka tee effoht isdohmati melli ween, un to ismelfuschî tadeht, lai muhju naudas papihreem un ihpafchi tahm usderu biffetehm tirgus paliktu mafaks, — kâ tas arri irr notizzis.

Ahrsemmes sinas.

No Wahsemmes. Stahsta gan, ka tas ne-meers starp Prufschem un Ghstreicheschem paleekoht mafaks un laikam drihî ismihlfchoht. Bet tahdas sinas jau wairaf reises isdandsinatas un to-mehr nebija teefa. Tik to sinnam, ka Prufschî pahr Ghstreicheschu eenaidu maj istaifa. — Prufschî noturrejuschî leelu karra-spehka riklojchanu, fur arri zittu semmju offizeeri klahî bijuschî un tee no Prufschu fehnina mihligi tilluschî usnemti un wehl pee fehnina galda pazeeniti. — Franzuschî sweschus no fawa lehgera bij israidijuschî ahra, kad pee winneem bij gahjuschî riklofchanohs flattitees un tadeht teem nu leelais kauns, ka Prufschî wairaf gohdu prattuschî nekâ winni.

No Schweizijas. Tur schinni gaddâ Lausannes pilsehtâ atkal fapulzejuschê ta beedriba, kas apnehmufchê pahr to ruhpetees, us kahdu wihstî pafauler, wiffumafal Ciropai pastahwigu meeru warretu fagahdabt un karu pawiffam pee mallas likt. Jau preefch 2 gaddeem schee meera draugi pirmo reis fapulzejahs Genf pilsehtâ un wezzais Garibaldi arri bij winnu pullâ. Schoreis nu atkal spreeduschêes deesgan un atradduschî, ka fawu mehrki warretu panahî tik us tahdu wihstî, kad wiffas pastahwedamas waldischanas apgahstu un eetaifitu tahdas republikas, kâ irr Schweizijâ un pahr wiffahm weenu beedribas waldischanu; laudihm pascheem liktumus buhs zelt, — ffolhlu no basnizas atschkirt un wiffas ffolhlâs par welti mahzihî; nozelt saldatu buhschanu un eerikteht milihjus, nahwes sohdu nozelt un t. pr. Tâ nu wihri wiffadi publejahs gan, bet wairaf tee newarr isdarriht, kâ pasallâ tahs pelles, kas nospreeda kaffim pullsteni pee kalla peefahrt, — bet neweena neusdrihlfstejahs to isdarriht.

No Englandes. No ta laika, kamehr parlamente Ibrusemmes kattotus atswabbinaja no Anglu tizzibas wirsibas, tee palikfuschî lepni un pahrgalwigi prett paschu waldischanu. Kattotu bistapi fapulzejuschêes kohpâ un nospreeduschî, ka kattotu behrnus tillai kattotu ffolhlmeisterem ween effoht brihw mahzihî un draude pee fw. waffarina nepeelaift tahdus wezzalus, kas fawus behrnus laidifchoht tahdas ffolhlâs, fur ne-effoht kattotu ffolhlmeisteri ween, bet

arri no zittahm tizzibahm. Winni wehl prafta no waldischanas, lai Ibrusemme zeffoht weenu unwersiteti jeb augstalo ffolhlu ihpafchi preefch kattosteem ween. Redsehs, woi waldischanai patiks pehz winnu musihka danzohî.

— Kahds Presbiteeschu mahzitajs, Rummin wahrdâ, bij pahwestam zaur raffteem jautajis, woi winnam arr' buhschoht brihw us to konzihli Rohmâ eet un Protestantu teefas aisstahweht. Sinnams, ka neweens to gandrihî negribbeja tizzeht, ka pahwests kauschoht tur parahditees tahdam wihram, kurra tizzibu winsch pasuddinajis. Pahwests tadeht arr atbildu rafftijis kahdam Englandes kattotu erzbisfapam, Mannin wahrdâ, fur tam un stahsta, ka Dr. Rumminsch no Schottu semmes effoht winnu jautajis, woi tahdi, kas pee kattotu tizzibas nepeederroht, arr warroht us konzihli eet un fawas tizzibas buhschanu aisstahweht. Kad jautatajs to sinnoht, kahds spehks un kahda warra kattolistkai tizzibai no pascha Pestitaja effoht dohta un kahda nemaldiga ta effoht fawâ buhschanâ, tad winnam arr jasinnohî, ka basniza tahdas waldischanas, ko ta jau deesgan effoht ismeklejuse un notcefajuse, wairs par jaunu nenemfchoht preefchâ ismekleht. To jau winsch pehru fawâ usaizinaschanas grahmata effoht rafftijis un parahdijis, ka Kristus tillai schai weenigai Pehtera draudsei effoht wiffu warru un spehku dewis un ka wiffas zittas maldigas tizzibas effoht bez kahda spehka un warras un tadeht tahs fawâs mahzibas nemaf ne-effoht pastahwigas; ar scheem raffteem winsch teem effoht parahdijis taggadeju isdewigu laifu, atkal peegreestees tai tizzibai, pee ka winnu tehnu tehwi peederrejuschî, — tai tizzibai, kam weenumehr effoht nepahrspehjams dshwibas gars eefschâ un kas gribboht winnu dwehfeles apmeerinahî un israut no tahdas buhschanas, kurra tee fawahm dwehfelehm to muhschigu labklahfchanu newarroht panahî. Tapehz, ja winni nu gribboht no firds Deewu luhgt un atpaffat greestees, tad winsch, pahwests, tohs ar fawu tehwischku mihlestibu gawiledams apkampschoht un fw. basniza buhschoht gawileht, ka winnas behrni, kas bijuschî nomirruschî, us dshwibu atpaffat greefuschees, ka tee pasuddufchee atkal atrasti un t. pr. — Tâ pahwests rafftijis un prahtigi laudis falka, ka effoht labbi, ka pahwests un reis flaidri isfazzijis, ka zittas tizzibas peederrihus us konzihli nepeelaidifchoht, — bet tas buhschoht winnam pascham par leelu flahdi; jo kalabb' tad bihstahs no — gaismas?

No Turku walstes. Sultans ar Egiptes wize-kehnnu wehl nekâ ne-effoht meerâ palizzis un awisehm weenumehr irr pahr to ko stahstihî, gan schâ, gan tâ un taggad falka, ka tas eenais effoht leelaks nekâ dohmajuschî. Wize-kehnnusch gan taifotees patz braukt pee sultana, bet wehl gribboht no-gaidihî to laifu, kad Franzijas keisereene buhschoht Konstantinopelê, zerredams tad sultanu laipnigatu

atraft. Wize-tehnisch gandrihs wiffu peenehmis, to sultans tam usdingejis, tillai diwas punktis ween negribboht peenemt un schahs effoht 1) to gadda nobohschanu aprehkinu sultanam preefschâ list un 2) bes sultana sinnas un wehleschanas preefsch Ggyptes nau du neleeneht. Schahs punktis preefsch abbeem walbineeem gan ne-effoht wiffas no leelas wehrtibas un zerre, fa par tahm tee drihs faderrescho-tees, — bet teem nabbageem isfubhteem Ggyptes walstes pawalstneeem tas buhtu par leelu labbumu, fa wize-tehnina nesachtigu malku sultans pataisitu drufzin masaku, — lai gan pascha walste arr pawalstneeem nellahjabs wiffai dauds labbaki. Wize-tehnisch ne-effoht wiffai bailigs no sultana tadeht, fa leela datta no sultana leelmanneem effoht winnam draugi un aistshwetaji.

Bittas jaunus sinnas.

No Nihgas. Te ahrpufs Moslawas Ahr-Nihgai, netahht no jaunabs uhdens-djennamahs maschinas, buhwe jaunu fabriki, fur tiks taifiti dselsuzekka waggoni. Teiz, fa ehfa schinni gaddâ palischocht gattawa un fa schinni paschâ gaddâ arr eefahschocht waggonus taifit tai fabriki.

No Naunas draudses, Widsemmê. Ta weenpadmita fwehtdeena pehz waffaras-fwehtku atfwehtes jeb 31. August deena schinni gaddâ, mums Naunas draudses lohzekeem bija ihsta preeku deenina, jo schinni deenâ mehs dabbujahm atkal sawu ihpafchu draudses gannu un mahzitaju, sawa aisgahjuscha, taggad Deewa meerâ duffedama G. Sokołowski mahzitaja wecâ. Pehz zeen. Sokolowski mahzitaja schirschanahs us Nihgu, tillai tai 30. April f. g. tas libdschinnigs Slobas draudses mahzitajs un arri „Latweeschu awischu“ apgaddatais Gotthard Vierhuff par Naunas dr. mahzitaju eewehehts, kursch arri jau tai 25. Mai f. g. sawu pirmu spreddiki Naunas basnizâ fazzija. Par eeweschanas-deenu bija nolikta, fa jau pirmahht peeminneju, ta 31. August mehness deena jeb 11. fwehtdeena pehz waff. fwehtku atfwehtes. — Minnetas deenas rihtâ, jauka faule, sawâ jaukâ, fahrtâ apgehrbjâ tehrpusces, muhs no meega mohdinaja un katis, kam ween mas istischana bija, us Deewanammu steidsahs, ta fa basnizenu skaitlis gan tai deenâ pahrat par 5000 sneedsahs, un tadeht bija daudseem ahrpufs Deewanamma fleeschneem japeleht. (Schê japeeminn, fa pee schi skaitla dauds no nahburgu draudsehm peerehkinami.) — Deewawahrdus eefahocht Naunas Affawa-beedriba dseedaja us 4 wihreeschu balsim to dseefmu: „Schi irr ta Kunga deen“, un par scho laifu, kamehr tillai dseedahs, Besu aprinka prahwestis, (Jaun-Peebalgas mahzitajs Kahlbrand) libd ar Uraischu mahzitaju Weyrich un Jaun-Peebalgas jauno mahzitaju Kahlbrand muhsu jauno mahzitaju basnizâ eewedda. Kad nu tee trihs eewesdami mahzitaji altari un ee-

weddamais (eefwehtijamais) mahzitajs G. Vierhuff lihbs ar draudses pehrminder leellungeem un draudses pehrmindereem bija altara preefschâ nostahjuschees, tad wiffa draudse dseedaja to 1, un 2. perschu no 262. dseefmas. ds. gr. Pehz tam tad zeen. prahwesta tehws draudsi un jauno eefwehtijamu mahzitaju usrunnaja ar teem wahrdeem, kas usraftiti Ehr. gr. 13. nod. 17. persch. „Ballauseet juhfu wadditajeem un effect winneem padewigi un t. pr.“ Pehz ihseem, bet swarrigeem pamahzifchanas wahrdeem zeen. prahwesta tehws tad jauno mahzitaju praffija, woi arri apnemotees ar ihstu firds-preeku un schkihstu Jesus mihlestibu ta Kunga Jesus Kristus awis un jehrinus ganniht, uu kad jaunais mahzitajs to Deewa un draudses preefschâ bija apleezinajis, fa ta Kunga Jesus spehâ to gribboht, tad winnu par Naunas draudses mahzitaju eefwehtija. Pehz tam tillai ta pehdiga perscha no peeminnetas dseefmas dseedata un tad tee jau sinname fwehtdeenas Deew-wahrdi eefahahs. — Spreddikt jaunais mahzitajs jo dedsigi turreja par teem wahrdeem Jah. ew. 10, rod. no 1—11. persch., eerahdidams, kas mahzitajam un kas draudsei schodeen wehrâ leekams un pee fa abbeem jaturrah. Pehz spreddika atkal Affawa-beedriba dseedaja to 8. Dahw. ds. „Kungs, Kungs muhsu walbinees.“ no G. Ad. Fischer. — Pehz beigteem Latweeschu Deew-wahrdeem, tillai Wahzu Deew-wahrdi noturreti, fur arri gandrihs wifs pehz tahs jau nupat peeminnetas wihses tillai isdarrihts. Lai tad nu tas mihtais Debbesu Tehws usturr' mums scho, gan ne wairs pehz gaddeem gluschi jaunu, bet sawâ fwehtâ ammatâ wehl spehzigu wihru ilgi muhsu draudsei par zekka-rahditaju us to muhschigu dschwoschanu, lai wianna spehziga halves mohdina wiffus grehku-meegâ fnaufdamus grehzineekus un lai Jesus saldais ewangeliums zaur wianna mutti faseen tahs eewainotas un atgreesdamas firdis; lai wianna kahjas, mums wisseem draudses behrneem to Deewa meeru fludina, fa mehs wiffi pehzgallâ, kad sawas deenas beigsim, til pat muhsu gans, ta mehs wianna draudses behrni warretu preezigi leezinaht: Tas Kungs irr mans gans, man netruhks neneeka.

Kahds Naunas dr. lohzeelis.

No Baufkas puffes. Latw. awises lassam tahdu sinnu, fa pehz diweem dikti gruchteem gaddeem, schogadd' Deews tihrumus effoht puschkojis ar bagatu fwehtibu. Fur pehrn til retti kahdu labibas laudsiti eeraudsijuschi, tur schogadd' redsoht papilnam leelas laudses. Seemas labbiba papilnam isdohdoht, lai gan effoht weglaka, jo rudsi welkocht 116 un kweeschi 130 mahzinas. Waffaraja zaur zaurim effoht labba, til ween ta nonemschana schinnis deenas grubta. Kohlu-augtu til dauds, ta retti kahdâ zittâ gaddâ redseti. — Kartuppeti, tee puhstocht tapat, ta gandrihs no wiffahm puffehm dstradam un tadeht teem tirgus atkal zekahs. — Tahdas pat

finnas pahr fcha gadda isderwumu nahf arri no dauds zittahm weetahm, lai gan netruhfst ir tahdu weetu, kur schezlojahs, ka wifs flitti isdeweess, wifs-wairaf Kreewusemmè kruffa dauds weetas wiffu fcha gadda drumu swehtibu pohstijufe; zittur atfal weefulis wiffu noptautu labbibu un ir pat ehlas pa gaisu isputtinajis. Zaur to leelu leetu, kas schinnè waffarà muhs beesi apmelleja, daschàs weetas pluhdi leelu fshadi un pohstu darrijufchi. Tad nu gan us leelu lehtibu schinnè gaddà newarram zerreht, bet taf tahds truhfums un bads nebuhs, kà tannis abbòs pagahjufschòs gaddòs.

Jounafahs finnas.

No Parishes, 25./13. Septbr. Keisers irr weenadi weffels un fchodeen pat ministeru teesai fehdeja par presidenti. Keiserene 2trà Ottober isreisohs us Austruma femmi.

No Londones, 24./12. Septbr. Tas telegrafa kabels, to 1866tā gaddà juhrā liffa libhs Ameriku, tas taggad pahrtruhjis.

No Wlmuddes, 26./14. Septbr. No Waffara-Indijas finna nahfufe, ka Deenwidd'-Amerikas waffara-juhrmallā laudis effohf isbeedeti ar tahdu finnu, ka pafaulè lifschohf leeliffi pahrwehritta. Laudis no juhmallas behgohf tahlaf eefsch semmes. Daschàs weetas bijufchas semmes-trihzefchanas.

No Barzellonas, Spanijā, 26./14. Septbr. Milizitè bij fazehlfufchees kahjās us republikaneefchu puffi stahwedami un neklaufsja wis eerohfchus list pee mallas, bet zehla baritades. Tad nu waffar waffarā pullft. 10 karra-pulfti teem gahja wirfū un fchoriht agri pullft. 2½ tee bij isklidinati. Winnu dauds irr gallu dabhujufchi.

No Amerikas. Preefch wairaf kà 25 gaddeem lahds Englandeets, Franklins wahrda, ar fuggi un laudihm bij gahjis pa juhru melleht zekku zaur leddus juhru un feemela gallu zauri us prett seemeli. Schinnè zekka tas pawiffam pasudda. Behzaf dauds zitti drohfschi wihri ar fugeem gahja to melleht, bet neatradda wis un — arr newarreja tur zauri tift. Sinnams, ka wehl libhs balts deenu laudis gaddahs, kas brauz Franklinu melleht, woi to isdarriht, to winsch gribbejis isdarriht, — lai gan tahfu wis neteef. — Taggad effohf us Nujorku tahda finna nahfufe, ka usseta ta weeta, kur Franklins ar fa-weem laudihm 1846 un 1847 dshwojis un Franklins patš 11tā Juni 1847 effohf nomirris.

Kahds wahrds par mannu reisofchann Helwezijā, waffarā 1869.

Sawas weffelibas deht no daktereem us Helweziju fubhtis, stipri biju apnehmees, Helwezijas semneelu buhfschann kreetni isdibbinahf un tad muhfejeem par to finnu laist, zerredams, ka Widsemmes semneeki tad daschu labbu leetu no jauna warrefchohf slahf mahzitees.

Bet deemschehl, tee semneeli, kur es dshwoju, Graubiindtenes lantonā un Engaddina eeleijā, netahfu no Italijas, nerunna ne Wahziffi, ne Franziffi, bet glufchi sawadu wallodu, to neprohtu: Romanu wallodu. Bet kad ar zilwelu newarr parun-

natees, tad winna buhfschannu kreetni arri newarr isdibbinahf. Ar flattifchanohs ween nepeeteef.

Tam zeemam, kur es dshwoju, irr Schuls wahrda. Ar fcha zeema mahzitaju, a Rorta wahrda, labbā draudfibā esmu dshwojis. Es winnu esmu apmellejis un winsch manni. Tas mannim daschàs wehrā nemmamas leetas stahstijis. To winsch flaidri Wahziffi runna, lai gan Romanu wollobā Deewa wahrds fluddina.

Draudses- un mahzitaja-buhfschanna tur pawiffam zittada ne kà pee mums Widsemme. No Schuls zeema wehl diwus zittus zeemus warr redseht: Sins zeemu un Setahyn zeemu. Katrs no scheem abbeem zeemeem kahdas diwas werstes no Schuls zeema irr attahfu. Un tomehr katram no scheem trim zeemeem irr sawa ihpatti basniza uu saws ihpats mahzitajs. Un tomehr weenam ween no scheem trim zeemeem irr 1000 draudses-lohzehti, diweem irr masal' ne kà 1000 eedshwotaju. Behz fcha rehkina Gaujenes draudsei wajjadsetu 7 un Allufnes draudsei 15 mahzitaji buht. Sinnams ka Helwezijas mahzitajeem mas ween ta darba. Winneem ihpafchi tas darbs, swehtdeenās un swehtkòs Deewa wahrds fluddinahf un tad wehl winneem ralfstifchanas effohf papilnam.

Lai gan Romanu wallodu nesaprohtu, tad tomehr sinnams us basnizu gahju. To mums jau ne til ween tadeht basnizā ja-eet, lai spreddiki dsirdam. Tas ihstais basnizas eefchanas mehrkis irr, lai firds un dwehfele atraujahs no pafaules un augfchup pazekahs, pee Deewa. Un pee fcha swehta mehrka spreddikam sinnams ihpafchi libhs jastrahda.

Schuls eedshwotaji peeder pee Reformiteru tizjibas. Warrbuht ka tadeht wannim ta basnizas buhfschanna drufku sweschada isliffahs. Tas gan irr warren jauki, ka basniza us kalna gallu usbuhweta. Dauds augstaki kalni kà milfi wifsapfahrt stahw. Prett scheem milseem basnizas kalns gan sinnams kà ihstitis isleefahs. Tomehr braukt us basnizu newarr. Tekta tur aiswedd.

Wiffi Deewa wahrdi par weenu stundu bija pagallam. Altara basnizā nau, nedf altara dseeda-fchanas un altara kalposchanas. Papreefch weenu dseefmu, tad spreddikis, tad atfal dseefmu un tad wifs bij pagallam. No spreddika mas ween warreju fapraft, bet to Ewangelijumu tomehr prattu: „Deews irr ta mihlestiba un kas eefsch mihlestibas paleef, tas paleef eefsch Deewa un Deews eefsch winna.“ Kad es Latinu wallodu nepashtu, tad gan nelo no mahzitaja wahrdeem nebuhtu apfehris. Wihreefchi gandrihf nemas nedseedaja, feeweefchi wairaf, bet tas ihstais dseedatajs bij tas kohris, tee fshoblas behrni. Wifsapfahrt ap basnizu irr ta kapehta ar muhri. Kapehta ihsti fakloht irr basnizas pagalms.

Dauds wehrā nemmamas leetas reisofohf esmu redsejis un peedshwojis. Wiffabus zilwelus no wiffadahm tautahm esmu fatizjis: Kreemus, Pohfus,

Anglus, Hollandeeschus, Amerikaneeschus, Frantschus, Ungarus, Schweizus. Ar daubseem esmu eepasinees, ar daschu draubfibu esmu zehlis. Zitti bij Kattoki, zitti Lutteri, zitti Kreewi, zitti Reformirteri. To es ar pilnu taisnibu warru fazziht, ka nu esmu peedfihwojis, kurri tee ihstenee brahki, prohti tee, kurrus ta krustâ fista mihlestiba par brakteem barra. Us Helweziju mannim arri zaur Bawariju (Baieru seumi) bij jabrauz. Bawareeschi irr stipri Kattoki. Ar twaifa wahgeem biju brauzis til tabtu zil ween warredams un tad gan ar posti, gan lahjam zaur Bawariju un Tirolu us Helweziju demohs.

Tâ arri weenreis weenâ Bawarijas zeemâ tiffu, kas tâ falkoht atsewischki, pee nelahda leelzeffa, atraddahs. Schinni zeemâ palifku par nakti un tē ar weenu 70 gaddus wezzu bakter, Weinzihr wahrdâ, eepasinohs. Winsch Kattols, es Lutters. Bet par to itt nelas nekateja. Mehš abbi par sawu tizzibu ifrunnajamees un atraddahm, ka pee weenas tizzibas peederram, prohti, ka abbi diwi to krustâ fisto par sawu lungu un meistarurram. Tâ tad mehš tuhliht juttahm, ka brahki effam. Es ohtrâ rihtâ winnu wehl winna mahjâ apmekleju, mehš ilgi mihligi ifrunnajamees un kâ drauzi schlihramees.

No tas mannim lihds, ja weens leelahs, winsch arri peederroht pee Luttera tizzibas, ja netizz, ka Jesus irr „pateest Deems, no ta Tehwa eefsch muhschibas peedfimmis,“ kas manni atpirzis ar sawahm affinim? Tahds nau mans brahlis. Turpretti tas Kattols, jeb Kreews, jeb Reformirteris, kas to tizz, tas irr mans meefigs brahlis, meesa no mannas meefas un kauls no manneem kaulnem.

To paschu arri ar Reformirtereem, Schweizem, esmu peedfihwojis. Arri starp winneem meefigus braktus esmu usgahjis.

Garlieb Helwig Merkel,

jeb Widsemnes brihwolaischanas swehtki 26tâ Merz 1869.

Laffitajeem gan wehl buhs flaidrâ peeminnâ 26tais Merz, f. g., tad Widsemneeki swehtija to deenu, kurrâ preefsch pufsfimts gaddeem tas muhscham augstâ gohdâ peeminams Keisers Aleksanders I. Widsemneekem zilwezigu brihwibu dahwinaja, jeb, oh-treem wahrdeem falkoht, winnus atraisija no dsimt-buhfchanas jeb wehrgofchanas-faitehm, ar to tee pehz meefas bij peefecti pee sawas dsimt-weetas un wiffai nodohki sawu dsimtlungu warrai un eegribbeschanai.

Pahr scho peeminas-swehtku swehtifchanu deesgan effam stabstijufchi; taggad tē til gribbam stabstiht pahr weenu no teem wihreem, kas sawâ laikâ strahdajufchi un publjufchees, pahr to gahdabami, ka lai Latweeschi un Sggauri tiftu no dsimtbuh-

fchanas atswabbinati. Scha wihra wahrds irr Garlieb Helwig Merkel, lai gan sawos rakstos winsch tiftai sawu pirmo kristitu wahrdu ween peeminn. Schis Merkels peedfimmâ 21mâ Oktober 1769 Lehdurgas mahzitaja muhschâ, kur winna tehws bij par mahzitaju. Pirmo ffohlahs mahzibu winsch dabbuja no sawa tehwa un 1776tâ gaddâ eestahjajs Rihgas Dohm-ffohlâ, no kurrenes 1781 g. atfal atstahjajs un aisgahja pee sawa tehwa mahjâ, kas Sahdsenes muhschu bij us renti nehmis. Kad 1782trâ gaddâ tehws nomirra, tad muhsu Garliebs pufstreschus gaddus fadsfihwoja mahjâ tehwa grahmatu krahjumu pahrluhkodams un lassidams. 1785 g. winsch ohtrreis eestahjajs Dohm-ffohlâ; bet mahjâs par dauds eeraddis weens pats mahzitees no grahmatahm, drihs scho ffohlu atfal atstahja, un tad mahte nefpehja winnam wairs palihdscht, un pascham arr nebij nelas pee rohlahs, tad pee lahds Rihgas teefas palifka par kanzelistu un pa brihwstundahm pats tahlak mahzijajs. Tomehr ir schi weeta winnam nebij pa prahtam un tadeht winsch labbal gahja pa stundahm zittus mahziht, lai warretu sawas waijadfibas sapelnihht. Jau tai laikâ winsch daschus rakstus lifka drikkcht, kas winna wahrdu darrija pasfistamu. Tad, 19 gaddus wezs buhdams, usnehma lahdu aumeistera weetu us semmehm, kur 4 gaddus palifka. Jau pee sawa tehwa dsihwodams un atfal tē winsch nabbagu semneeku listeni mahzijajs flaidri pajiht un tas winnam dikti pee firds kehrahs tâ, ka sawâ prahtâ apnehmahs ar wahrdeem un ar raksteem us to darbotees, ka tahdai wehrdshai drihs peenahktu gals. Schinnis aumeistera gaddos winsch jau wairak grahmatas rakstija un starp schahm bij weena ar to wirkrastu: „Wannem Bmanta,“ kur pahr Widsemneeku pohsta buhschanu stabstihts zaur lihdsibu. 1792 g. winsch atfal nahja us Rihgu un tē lahdu gaddu nodfihwoja ar general-superdentu Sonntagu — kas arr bij leels semneeku aisstahwetajs, kohpâ un wehl ar dauds zitteem mahziteem wihreem beedrodamees, un tad atfal aisgahja us Annes muhschu, pee kreismarschalla von Transche par hofmeisteri, kur trihs gaddus palifka. Bet dsimtu semneeku grubtais listens winnam weenu-mehr bij preefsch azzihm un tadeht winsch tē atfal farakstija grahmatu pa wahzifki, lam wirkrastis: Die Letten (Latweeschi). Schinni grahmatâ winsch flaidri israhdiya dsimtu lungu zeetfirdibu un negantibu un semneeku grubto wehrgofchanu, paslubbinadams lungus un padohmu dohdams waldfichanai, lai jel pee laika nekawejotees dsimtbuhfchanu atweeglinahht, woi pawiffam nozelt, ka us preefschu leelats pohsis ne-useetu weeneem un ohtreem. Lai nu gan Merkelim zaur to dauds eenaidneeku gaddijajs un ir waijafchanas netrakhla, tomehr no ta laika dsimtbuhfchanas pamatti tâ bij iskustinati, ka wairs newarreja pastahweht un ta zaur waldfichanas gahdaschanu jo deenas ahtral us gallu gahja. Ar

ſcho grabmatu wiſch 1796 aizrifeja us Leipzigu, kur to liſka driffeht un pats wiſch nehmahs ſtu-
deereht doſtera ammatâ. Tê wiſch atkal beebro-
jabs ar teem gudralajeem lungeem, no teem wiſſu
labbu mahzidamees. No Leipzigas obtrâ gaddâ
wiſch gahja us Weimari, kur atkal dſitti mahziti
wibri wiſſam bij preeſchâ. Schê wiſch eefahla
rakſtiht grabmatu pahr Widſemmes wezzeem laifeem,
kur iſtahtſtihts, kâ winnôs laiſôs brunneſeki un
garrigeewibri tē dſihwojuſchi un kâ tee dſimtkaudis
dihdijufchi. — No tejenes wiſch tiſka aizinahs
us Dahnu ſemmes galwas pilſſehtu Kopenhageni
ſahdâ gohda-ammata; bet tur tiſ 3 mehneſchus ween
ſabijis, nahza atrakkat un ſarakſtija grabmatu: „Pahr-
nahſſchana tehwoſemmē,“ kur atkal dſimtkubſchana
freeti teef aiſtikta. Wiſch dſihwoja ſchur un tur
un palikka leels rakſtneeks tâ, kâ wiſſa darbi wiſſur
tiſka augſti zeeniti un Franſurtes augſta ſkohna win-
nam dahwinaja augſtas gudribas daktera gohda-
wahrdū. Wiſch rakſtija neween grabmatas, bet arri
bij par palihgu pee daſchadahm awiſehm. Wiſſi
wiſſa rakſti iſhtas zilweziabas un tuwaku miſleſtibas
garrâ ween rakſtiti un wiſſam ir par muſchigu
gohda-peeminu. Kad Wahzſemmē iſzehlabs tas
pohſta karſchs ar Franziſas kaiſeru Napoleonu I.,
tad wiſſi rakſtneeki apkluffa un gandriſh neweens ne-
eedrohſchinajabs Napoleona netaiſnibu rakſtôs dau-
dſinaht. Tadeht muſſu drohſchais Merkelis zehlabs
ſahjâs, ſarakſtija gan ſinnas awiſes, gan grabmati-
nas, gan arri dſeeſmas, ar ko Wahzeefchus ſlubbi-
naja Franziſcheem pretti zeltees. Lai gan ſawu
wahrdū nebij parakſtijis, tomehr Franziſchi jau ſin-
naja, ſas tas drohſchais wihſs effohht; un kad 1806
g. Wahzeefchi pee ſenas ſlaktinâ tiſka uſwarreti,
tad Merkelis arr nedrihtſteja palikt us weetas, bet
dewahs us Stettini, no tejenes us Kehnigsbergu
un kad arri tē nelahdas drohſchibas nebij, tad nahza
us ſelganu un pehzal us Rihgu atrakkat. Ka
Franziſchi teefcham pehz wiſſa mellejuſchi, to pee-
nahza zaur to, kâ tee zittu, gan daudſ maſaku, pret-
tineeku, Bekkeri wahrdâ, bij ſanehmufchi. Pehter-
burgu apmellejis, Merkelis atkal Rihgâ nomettahs
un usnehma weenu wahzu awiſſi iſdoht, ko lihſ
ſawam muſſſcha gallam neatſtahja. Ap to paſchu
laiſu wiſch apprezzejahs un netahſ no Rihgas pee
Katlakalna nopirka to tâ noſauktu Depkina muſſſchu,
kur wiſch ſemkoppibai nodewahs.

(Us preeſchu beigums.)

Sinna un pateiziba no A. Scherberga.

Manni ſirdsmihli tautas-brahli!

ſirſnigi Iuhs ſweizinu no Jeruſalemes puffes
un no tahs ſemmes, kur tas Gohdibas Kungs pats
meefâ ſtaigaja un kur mittuſchi wiſſi tee wibri, ſas
muſſu kriſtigu tizzibu dibbinajuſchi.

Drihs buhs weffels gads pagahjis, kad ar ſawu

zetta-ſohmu plezzôs no Rihgas aizrighu, ar to karſtu
wehleſchanohs, apmelleht to ſwehtu ſemmi un to
pilſſehtu Jeruſalemi, no kurrenes mums nahſuſchi
tee ſw. ewangeliumi, ko iſ ſwehtdeenâs dſirdam no
kanzeles ſew preeſchâ nolaffam. Sinnams, tahs
gruhtibas gan wehl nepaſinnu, ſas tahdâ zetta warr
preeſchâ gadditees, jo man tiſ tas jauſais galla
mehrkis ween ſtahweja prahâ. Baggatam zilwekam
tas buhtu daudſ weeglaki iſdarrams, jo tahds zettu
aiſmaſſajis, warr zaur Wahzſemmi teefcham aiſ-
braukt us Trieſtes pilſſehtu un no kurrenes pa-
juhru nobraukt lihſ Joppi, kâ zittureiſ Dr. Had-
mann kungs gan bij darrijis. Bet kur tad man ta
eefpehſchana, jo 8 rubl. ween bij keſchâ, kad no
ſchejenes aizrighu un tee paſchi jau bij iſtebreti,
kad noſluwu lihſ Wilnas pilſſehtai, lihſ kurreni
pa dſelſu-zettu biju nobrauzis. Man nu tadeht bij
jaſahſ zetteſch ſahjahm un prohti tas garrakais zetteſch
zaur Kreewu ſemmi zauri lihſ Odeſſas pilſſehtai
pee mellahs juhraſ. Trihs weffeli mehneſchi man
izrighu ſchinni zetta, kamehr tiſku gallâ un pa wiſſu
laiſu man daſchadi klabjahs. Daſchâ weetâ gan
kahbu maſu atſpaidu dabbuju, bet wairak weetâs
rupji tiſku atraidihts. Tiſkai tad, kad eedohmajohs
pa muſſſcham eet un usnemtees klaweeres ſtimmeht,
tad man klabjahs labbaki un ar to darbu tad arr
tiſku us preeſchu un Deews palihſheja, kâ bez ſah-
das deedeſſchanas ſawu mehri panahzu, un kâ us
tahdu paſchu wihſſi atkal warreju atrakkat tiſt mahjâ.

Kas warr iſteikt to ſaldu preeku, ko baudiju, kad
ſawa mehri gallâ tiſku! To tiſ ween tas warr
ſajuſt, ſas pats tur bijis. Zit nu eſmu warrejis,
tiſ eſmu ſtahtijis zaur ſawahm grabmatahm, ko
zaur Mahjas weefſi, ſums ſaweem miſteem tantee-
ſcheem eſmu laidis. Sinnams, tas wiſſi tiſ pa-
wirſchus ween rakſtihts; tur wehl daudſ ko ſtahtihht,
kad to pilnigaki grihb aprakſtiht. Kad Deews ween
man dſihwibu un weffelibu uſturrehs un kahdu der-
rigu weetu peefſchirs, tad pee meera tizzis, plaſcha-
ſas ſinnas ſarakſtiſchu un tahs wai nu ar ihpaſchu
grabmatu, jeb tâpat zaur muſſu miſlu Mahjas
weefſi ſums dohſchu laſſiht. Bet kamehr tē Rihgâ
buhſchu, eſmu apnehmees pahri reiſes ſinnas pahr
Kanaâna ſemmi un wiſſas buhſchânu tâ, kâ pats
eſmu padſihwojis, Rihdſineekeem un zitteem, ſas
grihb dſirdeht, preeſchâ laſſiht. Kad tas notiks un
kurrâ weetâ, to iſtâ laiſa Mahjas weefſis paſlud-
dinahs.

Pa ſwehtu ſemmi reiſodams, eſmu ſawus tantee-
ſchus ſawâ ſirdi neſſis, wiſſas weetas miſti pee-
minnejis un pat ſwehta kappa baſnijâ par teem
Deewu luhſſis. Warrbuht, kâ Deews man newehr-
tigam pirmam no Latweeſchu tautas to gohdu weh-
lejis, tahs weetas apmelleht un apſtattihht, kur ap-
lam tahdi wiſ ne-eet, ſas pehz paſaules gohda un
mantahm dſennahs. Schinni ſemmē tas naw pa-
nahlams; bet us katra ſohka gan warr ſatikt breeſ-

mas. Schai semmei waijag' to nesti, fo tas Kungs par wiannu nofazzijis, lamehr tas wißs buhs peepildihis, fo wiansch pehz sawas swehtas sinnas pahz to nofpreedis.

Lai gan tur wiannâ swehtâ semmê dauds preeus dabbuju baudiht un dauds jaukumus flattitees, to mehr drihs firds sahla atkal kahroht pehz sawas mihtas tehwißskas, un pehz saweem pasihstameem draugeem. Zif preeziga un lihgsma jau palikka manna firds, kad pirmo grahmatu no Mahjas w. redaktehra 16tä April deenâ tur Jerusalemê dabbuju, — to newarru isteikt, jo tai azzumirki man bij tâ, itt kâ no sawas weentulibas ar reisi buhtu pahzjelts sawu draugu widdü. — Jo pilnigaks mans preeks bija, kad 7tä Septbr. pehz daschahm zelka grubtibahm sweiks un weffels pahrnahzu Rihgâ. Slavehts Deews, ka wiansch manni pa wißsu to laiku usturrejis weffelu. Weenu wainu, zeetu auggonu, kas man aiseijoht bij pee kahjas un fo dofteri sohlijahs pahrgreest, kad buhschoht isaudsis, to isahrsteju kahdâ weffelibas awotâ pee Liberia's esera, tur pahri reises ween to apmasgaju.

Sawu sirsnigu un karstu pateizibu ihpafchi falku teem saweem mihteem draugeem un labba-darritajeem, kas ar sawahm mihtahm dahwahm, fo zaur Mahjas weefi man pasneegusch, mannu firdi gaußchi cepreezimajusch un daschas raises man atweeglojusch. Scheem mihteem draugeem, kas lihß ar manni jau to laizigu Jerusalemi turr' tahdâ gohdâ un zeenâ, teem no firds wehlu, ka tee deenâs sawu mehrki panahktu un warretu lihgsmotees un gawileht tai ihstâ, jaunâ Jerusalemê, tur waigu waigâ flattisim to Kungu, kas muhs mihlestitâ saweenojis. Sinnams, ka jau scheinan tai fw. weetâ eeseijoht, esmu pee sawas firds juttis to, fo ar wahrdeem newarr isteikt; bet zil augstaks un leelaks tas preeks nebuhs tur, kad sanahksim tai ihstena weetâ, tai skaitâ pilßschetâ. Nemittesimees Deewu lubgt, ka lai wiansch mums wisseem schehligi palihß to jauko galla-mehrki panahkt. Paturreet wehl jo prohjam peeminâ

Juhßu draugu un brahl

Anselm Schkerberg.

Rihgâ, 16tä September 1869.

S i n n a.

Stohlmeistars teel mellehts.

Bormanna walßi, Gaujenes draudsê, weena stohlmeistara weeta irr tußscha. Kas to weetu griß dabbuht, tas lai peeteizahs pee mußsu mahzitaja Gaujenes mahzitaja mußschâ.

1) Das stohlmeistars dabbuhs bej galwas naudas lihâ nauda 116 rubkus sudraba par gaddu, heb: nauda 26 r. sudr., 12 puhrus rudsu, 8 puhrus meeschu, 50 L^w feena, 50 L^w jukkumu salmu, 50 L^w smalku salmu, 50 L^w pel-lawu. Waijadßiga stohlas mahjas fildischana, malta, tiks no pagasta dohta un preeksch stohlas apgaismoschana 4 rub. sudr.

2) Preeksch nemahzimeeteem Bormanneescheem irr sawads

stohlmeistars un sawada stohlas mahja. Tad nu no ta melleta stohlmeistara teel pagebrehts, ka lai wiansch teem behrneem, kas jau skaidri mahß lassihß, skaitihß un dsee-dahß, tahs auglakas sinnaschana mahja, prohti tahs paschas, kas lihß schim draudses stohlas mehdsâ mahzitas tift.

3) Pehz liffumeem tahds stohlmeistars ween peenem-mams, kas eskamu noturrejis. Sewischi arri teel pagehrehts, lai tee stohlmeistari, kas pee mußsu mahzitaja peeteißees, apleezinaschana par to atneß, kurrâs weetas wianni lihß schim bijusch un kâ wianni tur isturrejuschees.

4) Wehl teel peeminnehts, ka no stohlmeistara seemas stohlu ween pagehram. Waffaru wiansch pehz sawas patißschana warr pawaddihß. Tif ween weenu reis par meh-neß wiannam sawi stohlas behrni japahrklausa.

Jehkobs Sarkangalw,
Bormanna pagasta wezzatajs.

Par sinnu.

Ir scho rakstu teel sinnamâ darrihß, ta Garlieb Merkel bildes par 30 kap. sudr. gabbals irr pee appatschâ minneteem k. dabbujamas un ka turpat pasneegtas dahwanaß ar pateizibu tiks peenemtas. — No us tahdu wißi eenahkschas naudas tiks Merkelam us tappa, wianna dßimschanaß deenâ tai 21. Oktoberi sch. g. peeminna zelta.

Rihgas Latweeschu beedribas nammâ pee Ekonom. Grahmatu bohde pee Balmeister un Bruner k. t., Sinder-eela, Rihgâ. S. Martinjohn k., Pehsterburgas Uhr-Rihgâ, Raklu-eela. Th. Birk k., „Lustig“ gastuhßi. Selgawâ pee Schblowsky k., Rattoku-eela.

Lapraht bildes preeksch pahrdohschanaß teem peefuhßis, kas pehz tahm praßihß, A. Thomsen, Lohrna-kalna (Thorensberg) pee Rihgas.

Grahmatu sinna.

Mannâ drißku-nammâ, Rihgâ pee Pehtera basnijas pat-labban palikka gattawa un irr dabbujama:

W i d s e m m e s

wezza un jauna

Laika-grahmata

us 1870tu gaddu.

Ar bildehm puschkota.

Laika-grahmatai par peeliffumu irr Dr. Merkela dßih-wes-gahjums lihß ar Merkela paschi bildi, kas glihti no-driffeta Wahsemme. Tad wehl jauß stahßis „Bahrenite“ un zitti masaki stahßini.

Malfa eeseeta 10 un ne-eeseetas 6 rub. par 100.

Wehl mannâ drißku-nammâ warr dabbuht Dseefmu-grahmatas labbi un skaißti eeseetas par mehreno tirgu, tapat arri Spreddiku grahmatas, Dßihwo maifi, Garrigas dseefmas (Pehsterburgas gr.), Döbnera Swehti stahßi is Deewa wahrdeem, Garrigas Deewa lihgschanaß un wehl dauds zittas ne fenn drißketas grahmatas.

Ernst Plates.

Lihß 19. Septbr. pee Rihgas atnahkurchi 1908 fuggi
un 1737 fuggi aigahjusch.

No jenzures atwehlehts.

Rihgâ, 19. Septbr. 1869.

Atbildedams redattehrs A. Lettan.

Tschigans.

(Stat. Nr. 34.)

Schohs wahrduß semneekt dabbiuja atkal sinnaht un fanaidojahs arweenu wairaf ar melderi; — schis neliffahs par to nemaf sinnoht. Winsch warreja bes semneekem istift.

Tif jaunajs kallejs bija kahdas deenas pehz fatiffchanahs ar Terenzi us dsirnawahm atnahjis, ka warretu ar melderi eepafihytes. Kallejs neturreja sawu mihlibu pret Marrina deesgan paslehptu, winnas tehws to tuhlin nomannija, un fanehna kalleju tadeht aufsti un swefchi.

Pehters to fajutta, bet Marrinas deht winsch to paneffa, laut gan winna lepns prahts zauw to tilka kaitinahts, ir tad winsch zeeta kluffu, kad melders nizzinadami par semneekem runnaja un teiza, ka winnam wiffa pagasta ar winna eedfchwotajeem nekam newaijagoht.

Kallejs fazzija, ka winnam pagasta gluschi labbi patihloht.

Melders us ta teiza usfmeedams: „Nu, es negribbu jums pagasta dsihwi nepatihlamu darriht; mannas dohmas irr, ka ilweens few beedrus pehz sawas labbalahs patiffchanas ismellejahs. Kad jums pagasta patihlahs, tad wairaf nefa newarrat pagehreht. Un es dohmaju, ka til jaunam zilwekam, ka jums, wairaf pehz kauschu prahta jaturrahs. Es wairs to newarru, es eetu sawu zektu un, gohds Deewam, istecku arribfan.“

Pehters nebija bes ruhpehm nahjis, ka winsch ar Terenzi fatiffchoht. Pehz pehdigas fatiffchanahs ar Terenzi winsch fajuttahs fewi apfaunetu; scho fajuffchanu winsch nebuhtu spehjis paslehpt. No ta laika winsch eenihdeja to puiffi, bet dsirnawas nebija ta weeta fur winsch sawu eenihdeschanu us laut kahdu wihfi buhtu drihlftejis parabiht, un turklaht winsch arri sinnaja, kahda wehrtiba Tschigans pee meldera stahw.

Sttin wehlu winsch gahja no dsirnawahm prohjam un fajuttahs atweeglotu, ka winsch Terenzi nebija redsejis, un ka arri melders par Tschiganu neweenu wahrduß nebija runnajas.

Tatschu Terenzis kalleju bij eerandsijis, kad schis dsirnawas eegahja, un stahweja paslehpees, tapehz ka dohmaja, Marrina kalleju pawaddifchoht. Winsch arri nebija peewihlees. Lehnam nahza kallejs no meitas pawaddihts is dsirnawahm. Tuwu pee Terentscha winni palikka stahwoht, bes ka Terenzi mannitu.

Pehters stahstija sawai lihgawinai, ka winnas tehws aufsti, gandrih rupji pret winnu isturrejees, un ka ne-eedrohfschinajotees wairs us dsirnawahm nahst.

„Ta tehws eeraddis, bet par to nefa ne-istaisi,“ Marrina atteiza apmeerinadama. „Gefam winsch ar kahdu mihligi un laipnigi apeet, winnam to wai-

jaga kreetni pasiht. Sa winsch kahdu eenihlejis, ta winsch to arri zeeti turr un ne-atkapjahs drihfi no ta.“

„Tas warr gan buht,“ jaunajs kallejs atbildeja. „Bet es arri ne-efmu eeraddis, fewi tahda wihse litt atstumtees. Es wiffur efmu mihligi usnemts, fur es aihnahjis, un laut kahdam usspeestees, preeksch ta es arri par lepnu!“

Marrina luhfoja winnu apmeerinaht. Winna stahstija kallejam, ka tehws gribboht nahfoschu swehtdeenu us kahdu tahkatu muifchu weefbas braukt.

„Arri es gribbu us turreni,“ Pehters fazzija. „Bet es eefchu pehz pufsdeenas; jo man tur til weena mafa darrifchana.“

„Ta tu warri ar mums atpaffat braukt,“ Marrina teiza. „Bet ka mans tehws to nemanna, ka mehß to sawa starpä norunnajusch, tew ta waijaga eerifteht, ka mehß tewi atpaffat braudami panahlam.“

Pehters bij ar to meerä.

„Wai taws tehws pats braufs, jeb wai Tschigans buhs par brauzeju?“ winsch jautaja.

„Es to nestinnu,“ Marrina atbildeja, „un negribbu winnu arri tai leeta isjautahst.“

„Es sawu tehwu newarru isprast, ka winsch to tehwinu sawa deenesta peenehmis, wiff pagasts jaw par to runna,“ Pehters fazzija. „Kats no ta tehwinu atkappjahs, bet taws tehws winnu zeeni. Kad es ar sawu tehwu buhtu wairaf pasihstams, es winnam to teiftu.“

„Arri tas neko nelihdssetu,“ Marrina peeminneja. „Mans tehws dsihwo pehz sawas galwas un eet pa sawu pascha zektu, no ta neweens winnu newarr atwillt. So wairaf tam pretti, jo zeetaki winsch pee sawa prahta turrahs.“

Wehl reis winna ar kalleju par nahfoschas swehtdeenas brauffchanu norunnaja un apfohlijahs gahdahst, ka us mahju brauffchoht, pirms wallars klahu.

Abbi schkhrabs firsnigi.

Terenzis dsirdeja wiffus wahrduß, to runnaja. Ar warru winsch sawu nitnibu sawaldija. Wairaf nefa ween'reis winsch gribbeja laula leht un ar eenihdeto zihstetees, taf nedarrija — Marrinas pehz.

Meerigi Terenzis palikka wehl sawa katta, jo winsch bihjahs, ka Marrina redsefchoht, kad ahra nahfchoht Kad winsch pehdigi ahra nahza un kallejam paffat steidsahs, to wairs nefafneedsa. Schis laikam bija pa zittu zektu us sawu dsihwolli atpaffat bewees.

Saniknojees Terenzis greefahs us dsirnawahm atpaffat. Winsch smehjahs no errastibahm, kad par norunnatu swehtdeenas brauffchanu dohmaja. Winsch wehlejahs sinnaht, wai winnam ar sawu fainneeku buhs jabrauz. Arri kad winsch nebrauktu, winsch bija apnehmeeß Marrinas fastapfchanu ar kalleju isahrdiht, kahda wihse, to pats wehl nestinnaja, bet

winsch arweenu bij warrejis isdarriht, fo bij apnehmees.

Jaw ohtrâ rihtâ melderis stahstija Ferentscham, ta winsch nahkofchu fwehtdeenu ar Marrina weefbâs brauffchoht.

"Tu warri ar mums braukt un warri jauno ehrfeli preefschâ jubgt," melderis fazzija. "Es gribbu laudihm rahdiht, ta firgs jaw eebrautts, kaut gan firgs preefsch aston' deenahm pirmu reisi eejuhgts. Es dohmaju, ta es to warru eedrohschinatees."

"Jubs to warrat," Ferenzis atbildeja, wairaf winsch newarreja no preeka isfazzihht. Winsch buhtu fkanu gawillejis, bet waijadseja faturretees, ta faimneeks to nemannitu; tam to newaijadseja finnaht.

Ar leelu nepazetibu winsch ilgojahs us fwehtdeenu. Kad fwehtdeenas rihts atnahza, winsch firgus bij jaw barrojis un ruhpiigi nopuzzejis, eekam melderis atmohdabs. Winsch finnaja, ta fchi deena preefsch wiinna leelâ wehrtibâ, un ar preezigu zerribu winsch fcho deenu fagaidija.

Jaw agri wiinni isbrauja. Beksch wedda pagastam zaur paschu widdu, un Ferenzis brauja pilnus lehschus. Semneekem waijadseja redseht, ta winsch proht braukt, un fchee skattijahs brihndamees melberam no passatas, kas sawas azzis ne fahnis nepametta.

Beksch gahja pa laukeem un ptawahm. Bija brihnum' jauks rihts. Gefahlumâ bij gaisf ittin wehs, bet drihs rahbija faules starri sawu spehku, un siltums bija jo patihkams.

Ihhts, fwehts fwehtdeenas meers bij wisapfahrt. Wissas rohkas duffeja no darba. Til fchur un tur redseja kahdu semneeku par laukeem staigajam un sawu drumu apflattam. No apfahrtjahm basnizahm atskanneja pullsteanu swannischana, kas laudis basnizâ weentefigi un mihligi aizinaja.

Schi fkanu, flaitstaj rihts, flaidra debbes darrija melderam prahtu negribboht meerigu un turklat preezigu. Wahgi tezeja weegli, firgi lehlaja traffi un debfigi un tatschu paklauffija wismasakai grohschu peewillfchanai.

Pirmu reisi melderis usteiza Ferenzi un negribbeja rimit. Marrina gribbeja wiinnu tihfchi no ta no-greest un us zittahm dohmahm west. Wiinna sirdijahs, ta winsch ar to tehwinu, fo wiinna newarreja eeredseht, til mihligi apgahja. Wiinna teescham nebuhtu lihds braukuse, kad nebuhtu zerrejuse pehz pufdeenas ar kalleju fatiktees.

Ferentscha smalkahs aufis schohs wahrdus, wiffus fadsirdeja. Winsch usminneja meitas prahtu, un affinis speedahs wiinna waigôs. Wehl winsch nebija isdohmajis, ta lai isfarga, lai Marrina ar kalleju nefatitkohs; bet ta apnemfchanahs, to isdarriht, bij zeeta. Winsch negribbeja eenihdetam kallejam fcho preeku uswehleht, kad wiinnam arri buhtu nesinn kas jadarra.

Lai sawas karstas affinis atwehsinatu, un lai

wiinna dohmas nemannitu, winsch uskahwa firgeem traffi ffreet. Grohschi gan stahweja zeeti wiinna rohâ, bet tas wiinnam buhtu arri weena alga, kad wahgi apgahstohs un wiinnu, meitu, pat melderi weenâ reisf nogallinatu.

Bes kahdas laites wiinni nobrauja tai weeta, fur gribbeja. Melderis bija gaujschi preezigs.

"Lo es faktu braukt!" fchis isfauzahs, kad wahgi apturreja un winsch iskahpa. "Tas irr preeks, ja tahdi firgi wahgeem preefschâ. Wiinni gan irr silti, tapehz uspasse, Ferenzi, un fche — par to tu warri few weenu lustigu deenu pataihht."

Winsch bahsa rohku feschâ un dewa Ferentscham rubuff.

Marrina wilka tehwu mahja eeffchâ.

Ferenzis skattijahs wiinnai ar lwehlobamahm azzihm no passatas. Meitas neusmanniba wiinnam fahpigala, nelâ wiinnas nizzinaschana buhtu. Winsch turreja wiinnas tehwa fchinki wehl sawâ rohâ, winsch warretu to wiinnam passatâ fweest, jo par tahdu dahwanu winsch nebija wiffu darrijis, kas wiinnam eespehjam. Par weenu mihligu meitas usskattischanu winsch buhtu sawu dshwibu nodewis.

Lehni deena preefsch wiinna pagahja; us frohgu eet nebija lustes. No pufdeenas winsch stahweja passlehpes zetmallâ, lai warretu pahrliezinatees, wai Pehters pateesi nahf. Tas nahza. Lustigu singi fwilpedams Pehters gahja Ferentscham tuwu garram. Schis nekustejahs kruhmôs, fur stahweja; wiinna azzis raudsijahs gan meerigi, bet ruhkti, mehdidami smeekli us wiinna luhpahm redsami; tee jaw fazzija, fo Ferenzis dohmaja.

Arri Ferenzis greejahs atpassat.

Saule wehl bija labbu gabbalu pee debbes, melderis nahza un pawehleja, lai Ferenzis firgus us brauffchanu eejuhsoht. Melderis bij peeri familzis, — sihme, ta wiinnam kas pa prahtam nebija.

"Mums wehl laika deesgan," Ferenzis fazzija.

"Teefa, teefa gan!" melderis atteiza. "Man ar brauffchanu nekahda steigschana nebuhtu, bet Marrina to pagehr. Gejuhds, man tahda dsennaschana nepatihht!"

Ferenzis wiinnu jaw labbi passinna, un ne-atbildeja tapehz wairs ne wahrda; jo melderis darrija sawai meitai dauds pa prahtam, kautschu passcham tas nepatiffa. Lehnam Ferenzis eejuhdsja firgus.

Nepazetigi Marrina stahweja mahjas durwis, un newarreja to laiku fagaidiht, kad wahgôs kahpt. Ferenzis mannija no ta, ta kallejs ar wiinnu runnajas, un ta tas taggad us zetta.

Lehnam un apdohmigi wiinnas tehws nahza, un Ferenzis dsirdeja pirmu reisi, ta tas sawu meitu rahja, kad fchi dsinna, lai steidsahs.

No eefahluma Ferenzis brauja gaujscham ahtri; wehlaku winsch firgus peeturreja un laida lehnam

eet. Tas bija winna atreebšana, ka winšč tā meitas sirdi mohzija, kas winnu nizzinaja.

(Us preešču wehl.)

Noflehpumu pilna faste.

(Stat. N. 36.)

Traktas, augstas dohmas, kas winnu wišwairat tapeh; usflubbinaja, ka winnas ne-isdarramas rahdijahs, schahwahs winnam peepeschi prahtā. Kapch; winšč nenefu lihki up'malli no kurrenes to pehzat warretu us eefwehtitu kapsehtu aismest? Kā to weetu warretu atrast, winšč sinnaja padobmu. Zaurumu muhri winšč arri warreja aismuhreht, kā atweddejs pagehreja.

Winšč kehrahš tuhlin pee darba, lai fawas dohmas warretu isdarriht. Ar spehku strahdabams winšč ahtri pataišija zaurumu muhri til leelu, ka warreja zauri islihst. Naktis bija tumšča, ka rohku preešč ašs newarreja šaredseht, til winšč noslahrta, ka winšč dšikā grahwī stahwoht, kas apfahrt pilli. Grahwis bija gan dšiksch un stahws, bet Horazis fajutta fewi spehku preešč tahš leelas leetas, ko apnehmees darriht un gahja pagrabā atpakkat.

Winšč uslikka wahku atkal us fasti, peestiprinaja to pašču daudsmas ar fkruhwehm, lihda pa zaurumu ahra un wilka fasti no pakkatas. Ar ne-isfakkamu spehku fanemšchanu winnam isdewahs, gruhtho ohšola fasti us ohtru puffi grahwa dabbuht; jo grahw'malla bija slapja un flidena. Uhdens tezešchanu winšč škadri warreja šadsirdeht, un tuwu pee pils, starp pilli un uppi, stahweja mas meln'elkšau meščs. Tuhlin bes kaweschanas winšč wilka fawu nastu šehinnī meščā, un par kahdahm minutahm nonahza pee leelas uppes krašta; peh; winna dohmahm šehi uppe tezeje gar to pilsehtu, no kurrenes winšč us šehjen bij atwests. Horazis noglabbaja fawu nastu kahdā beesā krumā upmalli un apšimeja to weetu ar nehdaugu, ko ap sarru apsehja; peh; ta steidsahs pagrabā atpakkat. Pulkstens bija jaw diwi.

Horazis šlintwuhth gahja pee darba; nekad winšč nebija ar tahdu steigšchanu strahdajis, kā taggad. Šhā laikā bij muhriš til labbi un usmannigi islahpihts, ka pat šmallata ašs to weetu newarretu atrast, kur Horazis bij zaurumu zaur islausis. Peh; ta winšč šahla to zaurumu aismuhreht, kur sweščahs gribbeja, lai fasti cemuhre; arri šehis darbs winnam labbi weizahs, un kad winšč pehdigo kelli kalkus pee muhra sweeda, leelahs durwis atdarrijahs, kurras winšč atkal bij atšahwis, kad no uppes atpakkat nahza, un nepašhtamajš darbadewejs cenahza. „Juhš turrat wahrdu, mans draugs,“ tas fazzija fawu rohku us šlintwuhtha plezza uslikdams. „Tas man patihf. Un taggad, kur gribham probjam eet, es pagehru til to, ka juhš man swehrat, muhšhigi par šchahs naktis notikumeem kluffu zeest. Sweščha azzis šibbeja; Horatšham

palikka waigi bahlaki, lai gan balšs netrihzeja, kad winšč atbildeja: „Es swehru!“ „Deesgan!“ nepašhtamajš fazzija. „Tahds wihrs, kā juhš, fawu swehrestibu turrefat! Juhš effat fawu darbu kreetni pastrahdajusch!“ — „Man japreezajahs, ka juhš ar mannu darbu meerā. Tas irr gudri, ka juhš preešč fawa šelta šchahdu weetu ismellejšchees; — tas mannigatajš saglis winnu šeh nemellehš.“ Nepašhtamajš atbildeja: „Tas jums arri par šahbi nebuhs,“ un apsehja lafkatu ap Horatšcha azzihm un eelikka masu pakkiau Horatšcha rohka.

Horazi wedda tannis pašchōs wahgōs, kurrōs atwests, un us tahdu pašču wihs atpakkat; wahgōs netikka neweens wahrds runnahts. Horazis, no wahgeem iswests, rahwa lafkatu no azzihm noht un atraddahs fawa dšihwohka preeščā, starp augsteem pellekeem nammeem un kuhpedamahm šabrikahm. Wahgi un brauzejs bija jaw no azzihm isšudduschī. Kad Horazis tahš pakkiaas atgahdajahs, ko nepašhtamajš eedewis, to atraišija, atradda tur nau-das papihru eelščā, kam šimtu duffatu wehrtiba.

Agri no rihta redseja laiwu ar diweem wihreem uppe ašhi us leiju brauzoht. Kad brauzeji kahdu juhšī no pilsehtas bija, tad rahdijahs us uppes krašteem meln'elkšai. Abbi kuhtojahs usmannigi us kraštu pa labbo rohku. Pee weena kohka šarra winni eeraudšija lafkatu wehzinajam. „Tur wehzinajahs mans lafkats!“ weens no brauzejeem preezigi eefauzahs, un stuhreja tāi weetā pee mallas. Šlintwuhth, lafkatajš winnu gan jaw buhs pašinnis, lehza is laiwas us krašta un atradda drihs fasti, kurrā mirrons. Abbi brauzeji uszehla fasti un eeneffa laiwā; tad noraišija lafkatu no šarra, atstumma laiwu no krašta un brauza ar straumi us leiju.

Kad diwas štundas bija braukuschī, nonahza pee masa meestina, kur wahgi ar širgeem us winneem gaidija, fasti eezehla wahgōs, arri pašči eekahpa, un brauza us wezzu, leelu mahju ahrušš meestina. Šlintwuhth šikā fasti kahdā augščihstahā nešt; weens pats kuhdams atškruhweja wahku, apraudšija lihka gihmi. Lihka gihmi usflattoht winšč mannija, ka sweedri lihkam us peeres un ka pušsatwehrtahs kuhpas drušku šahrtas. Horazis gahja ohtrā istahā un nahza no turrenes ar dokteri atpakkat. Dokteris teiza, kad bija lihki apraudšijis, ka lihkis ne-effoht bes dšihwibas, bet la dšihwibas spehki effoht zaur ihpašchahm šahlehm us kahdu laiku tikuschī šaistiti. Turklahst dokteris arri teiza, ka lihkis effoht Gertrude Wintšchestr', kahda šohti baggata manti-neeze, kas preešč trihs mehnescheem us brihnischku wihsī peepeschi nosudduse.

(Us preešču šegur. 2.)

Merinos.

Par merinos šauj Španeeschu šmall'willas aitas, un arri to drabnu, kas no šcho aitu willas taišita šauj par merino. Šehis wahrds apšime štaigataju aitas.

Seemas laika scho aitu pulki usturrahs Andalusija un Estremadura, tannis Deenwidwakker-Spanijas gubernijas, kur Spanija paleef pret jubru semmaka, un kur til filts, la no seemas nefa nesinna; te aitahm seema pajumta naw waijadfiga. Bet kad karsta waffara nahf, sable nokalst un ischuhst, un gannameem pulkeem, jadohdabs us seemeta puffes kalneem, kur tad gais mibligs un berriba baggati. Schè aitas paleef, kamehr ruddeni augsto kalnu galli ar sneegu apsehdfabs; tad eet aitas atkal atpakkat us saweem seemas gannibas laukeem Andalusija un Estremadura. Zeksch irr garsch 80 libds 100 juhdses, un aitahm waijadfigs, tadeht ka lehni staiga, 6 libds 8 neddekas. Aitahm preeksch staigaschanas ihpaschi zekki, kas gauscham platti.

Aitu pulki peederr leelakai dakkai baggateem klosterem un baggateem muischneekem; dascham klosterem wai muischneekam irr wairak nefa 30,000 aitas. Aitu turretajeem irr Spanija preeksch winnu gannameem pulkeem leelas restes, ta ka schibs semmes kohpshana skahde; jo rente par leelajahm gannibahm irr nosazzita un newar nefad tilt pahrgrohsita. Sa tas, kam ganniba peederr, gribbetu kahdu gabbalu par tihrumu eetaisicht, tad wiasch to newar; jo ta semme irr reis' par gannibu nosazzita, un winnam irr schi par nosazzitu maksu ja-isrente. Pawaffaras aitu pulki nahf no kalneem ar willu un teef zekka, ihpaschi preeksch ta buhmetas ehkas Segowias apgabala, zirptas, tapehz ka tur tihrs amotu uhdens preeksch willas masgashanas rohdabs. Tur willu tuhlin masga, schahwe, ischkirr. Tit tad, kad zehrpj, aitas irr pajumta, bet wiffa zitta laika appalsch debbes.

Taggad, kur Spanijas liffumi zur jaunu waldichanu daschi nozelti, daschi pahrgrohsiti, buhs warbuh arri aitu turretaju restes masinatatas. Preeksch mas gabdeem irr Spanija ta bijis, ka te stabstijam.

S. A.

Ra reis weenam spehletajam atbildehts.

Dokters Walters bija Hefu landgrahsa Filippa Leelsirdiga deenesta; winnu wiffa semme sawas augstas gudribas deht augsti zeenija.

Weens Franzusis, kas Hefu semme dsihwoja un wiffu sawu naudu bija kaulinus spehlejoht paspehlejis, gribbeja dokteri Walteri isprohweht, wai tas pateesi paslehptas leetas sinn, ka mahnu-tizzigi laudis stabstija. Nejauschi bija dokters Walters dsirdejis, ka Franzusim kaulinus spehlejoht gabjis; to wiasch nedohmahnt nedohmaja, ka Franzusis winnu apmekles.

Kad Franzusis pee Waltera eenahza, wiasch tuhlin stabstija, ka leels saglis un blehdis winnam effoht naudu nosadfis. Laudis teizoht, dokteram

Walteram effoht ta skunste, sagtus atrast un pee wahrda faukt. Wiasch tapehz lubdsoht dokteri, lai tak sagli pee wahrda fauzoht, ka to warroht noseeguma deht dselses un kehdes slehgt. Dokters Walters atbilbeja: „Tas irr labbi, ka juhs schai leeta mannu palihdsibu meklejat. Man gan naw ta skunste, paslehptas leetas gaisma west, bet leelo blehdi, kas juhs apsadfis, es jums gan warru rahdiht un dohdu turklaht jums no firds padohmu, scho kehdes, dselses slehgt; jo tas newar ween juhs par nabagau, bet arri par blehdi padarriht, ka juhsu dwehselei esse jabrauz.“

Pehz scheem wahrdeem wiasch nehma Franzusis pee rohkas un wedda speegeka preekscha. Franzusis palikka balts ka krihts un aismukka ne wahrda fazzjis.

S. A.

Ra Kihneets par Londones pilssehtu spreesch.

Preeksch kahdeem gabdeem reisoja Kihneets us Ciropu. Londonè winnu jautaja, kas winnam wairak azzis krihtoht. Wiasch atbilbeja: „Bapreekschu juhsu pilssehta, jo wiana irr mahjas tik beesi weena pee ohtras, ka swihnas us siws mugguras, ta ka eedshwotaji nemas newar atpubstees; tad wihri, tapehz ka winneem aste pee swahrkeem, ka swebreem (ar to wiasch minneja fralku), apteekeru meeseris par galwas apseggu (waffaras zepure) un ka wiani brilles nehfa, kad arri nelaffa.“

S. A.

Isfluddinaschawas.

Witschakas-krohgä, kur kahrschuspehletajeem, danzotajeem un dschrajeem it gaddus gohda-maksu un meddatus isdalla, tohy muschas (mufhas) puhreem pirktas pret spirtu, balsamu, bairischu u. t. pr. schahda wihse: pret puhru muschu dabbu wai nu 3 stohpi spirtus, wai 3 stohpi balsama, wai arri 12 puddeles (wessels duzzis!) bairischai! — Kad nu schogadd' scheem maseem, melneem kufainischeem ditti isdewigs gads irr bijis, tad es scho sinu laisdams zerru, ka manni wezsee fundes un sihwamihotaji, kam naw wehl azzis gluschi aispampufchas un deguni ka kalluneem sill'farfani palikfuschu, man to preeku darrihs, katrihs kahdus pahra maifus muschu fakterdami, kurras tad tuhliht us wezzeem Simjuhdeem pee bittera pipparu weeta gribbu bruhseht.

Rehter Swingull,
Witschakas krohdseenees.

It lohtainas schah gadda wihstolu atwaffes preeksch bruntschu sihpahm, ka arri gattawus murdus, ar kurreem sufchus, lihdaikas un bruhrganus warr salawihht, jaw atkal no pagahjuscheem waffaras swehtkeem warr dabduht pirkt Kihschu efara mallä ne tahl no Litta krohgä. Kas leelakahm dakkahm gribb eepirktees, teem sohlu labbu pelnas teefu wirfu usdoht.

W. A. J. Teescham.

Atbilbedams redattehrs A. Leitan.

No Zensures atwehlehts. Nihä, 19. September 1869.

Drikketis un dabujams pee bilschu- un gramatu-drikketaja Ern st Plates, Nihä pee Pehtera-bainijas.